

Kommunrevisorerna granskar

**UMEÅ KOMMUNS GEMENSAMMA
ÖVERFÖRMYNDARNÄMND;
BJURHOLM, NORDMALING, ROBERTSFORS,
VINDELN, VÄNNÄS OCH ÖRNSKÖLDSVIKS
KOMMUNER**

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisorerna har till uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synvinkel, tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Den grundläggande granskningen utgör en viktig del av revisionens årliga granskning och omfattar en översiktlig granskning av målpuppfyllelse samt styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionssed i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens översiktliga syfte är att bedöma om nämnden har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnas ska utgöra en grund för säkerställande att nämnden lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?
- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?
- Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser överförmyndannämnden och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskning och bedömning utgår ifrån väsentliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas under året. Granskningen färdigställs och avslutas efter att nämnden behandlat sina årsbokslut och verksamhetsuppföljningar för 2024.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024 (2023-06-19)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Reglemente för nämnden

1.3.1 Reglemente för överförmyndarnämnden

Enligt överförmyndarnämndens reglemente ansvarar nämnden för att överförmyndarverksamheten bedrivs i enlighet med föräldrabalken, och andra författningar som reglerar överförmyndarverksamhet. Nämnden har sitt säte i Umeå kommun och är gemensam med Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Vindeln, Vännäs och Örnsköldsviks kommuner.

1.3.2 Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder/styrelser ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/styrelser möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och styrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och styrelse bedömer i vilken omfattning nämnden eller styrelsen verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och styrelser att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destinerats till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och styrelser har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

1.3.3 Planeringsprocess och uppföljning

Efter kommunfullmäktiges beslut om samtliga nämnders och inriktning under juni månad ska nämnder/styrelser anta verksamhetsplaner och en internbudget inför kommande verksamhetsår. Verksamhetsplaner och nämndbudget ska beskriva hur nämnder avser verkställa:

- Nämndens grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente
- Mål och tilläggsuppdrag ställda till nämnd i beslutade planeringsdirektiv och budget

Nämnden genomför därefter verksamheten i enlighet med upprättad och fastställd verksamhetsplan och nämndbudget.

Nämnder och styrelser ska kontinuerligt följas upp. Detta i syfte för att följa måluppfyllelse av verksamheternas kvalitet och utveckling. Uppföljningen ska bland annat ske genom:

- Verksamhetsuppföljning genom månads-, tertial- och årsbokslut
- Uppföljning av internkontroll

1.3.4 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risikanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risikanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.3.5 Inriktningsmål, tilläggsuppgifter och personalpolitiska mål från fullmäktige

Inga inriktningsmål eller tilläggsuppgifter är tilldelade överförmyndarnämnden för 2024.

Följande personalpolitiska mål för 2024 är tilldelade samtliga nämnder, därmed även överförmyndarnämnden:

- Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
- Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
- Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från EY. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen (enligt nedan) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, uppdragsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Dialogmöten

Revisorerna genomför under året dialogmöten med styrelse och nämnders presidier respektive hela styrelsen och nämnder. Frågeställningarna vid dialogerna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut, sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd. Den slutliga rapporten sammanställs först efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

Rapporten utgör ett underlag för revisorernas årliga bedömning av måluppfyllelse samt intern kontroll.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan där det framgår hur nämnden planerar att verkställa: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag	✓	2023-11-15 § 162 Verksamhetsplanen anger: • Plan för att uppfylla nämndens grunduppdrag • Personalpolitiska mål Nämnden har inte tilldelats inriktningsmål och tilläggsuppdrag av fullmäktige.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter	✓	2024-05-21 § 81, tertial 1 Rapporten innehåller i enlighet med styrmodellen en förenklad ekonomi- och personalrapport med uppföljning av personalpolitiska mål. 2024-09-24 § 118, tertial 2 Nämnden bedömer enligt tertialrapport 2 att <i>i viss grad</i> ha uppfyllt sitt grunduppdrag för perioden. Rapporten redovisar ingen prognos för helåret. Nämnden bedömer att arbetet med de tre personalpolitiska målen sker enligt plan och ger en övergripande redovisning av pågående arbete och resultat.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport	✓	2025-01-29 § 3
Uppnår/uppfyller: - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag	▬	Nämnden bedömer enligt protokoll att <i>delvis</i> ha uppfyllt sitt grunduppdrag, av uppföljningsrapport framgår att grunduppdragen <i>i viss grad</i> är uppfyllda. Vi noterar att nämnden likt föregående år inte uppfyllt målet om att granska årsräkningar från godman- och förvalterskap innan 30 september. Nämnden bedömer att arbetet med två av tre personalpolitiska mål sker <i>enligt plan</i> , för ett mål <i>krävs mer arbete</i> .
Bedömning av grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev.	▬	Nämnden motiverar grunduppdragets uppfyllnad och arbetet med de personalpolitiska målen genom en övergripande beskrivning av verksamheten under året. Vilka

tilläggsuppdrag kan styrkas med relevanta underlag		underlag som nämnden utgår från vid bedömning av grunduppdraget framgår inte tydligt.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag	ET	Nämnden har inte rapporterat några väsentliga avvikelser.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Övriga iakttagelser

I nämndens verksamhetsplan finns tre fokusområden för hur nämnden avser uppfylla grunduppdraget:

- Utveckla former för rekrytering
- Ta fram en processkartläggning av verksamheten. Förslag till verksamhetsutveckling och plan för digitalisering av verksamheten
- Utveckla arbetssätt i granskningen

Därtill innehåller verksamhetsplanen ett styrkort med två mått; andel granskade årsräkningar samt sjukfrånvaro. Det framgår inte hur styrkortet kopplas till grunduppdraget och de tre fokusområdena.

I årsrapporten finns en översiktlig motivering till nämndens bedömning av uppfyllnad av grunduppdraget, som delvis kopplar tillbaka på ovan fokusområden. Utfall för de två måtten i styrkortet redovisas i årsrapporten men enbart ett mått kopplas tydligt till nämndens bedömning av grunduppdragets uppfyllnad.

Av inspektionsprotokoll från Länsstyrelsen i Norrbotten framgår brister i nämndens verksamhet. Länsstyrelsens samlade bedömning är att nämnden över lag arbetar i enlighet med gällande lagstiftning och gjort stora förbättringar sedan länsstyrelsens tidigare besök. Däremot ger länsstyrelsen kritik kopplat till diarieföring, granskning av årsräkningar samt avsaknad av viktiga handlingar i ärenden.

2.1.2 Bedömning

Vi bedömer att nämnden *delvis* har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag och mål som fullmäktige bestämt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en verksamhetsplan och följt upp den. I uppföljningen bedömer nämnden att den i viss grad har uppfyllt sitt grunduppdrag. Nämnden bör tydligare beskriva vad som ligger till grund för nämndens bedömning av grunduppdraget. Nämnden uppnår likt tidigare år inte målet om granskning av årsräkningar. Därtill framgår av Länsstyrelsens inspektion att det finns brister i nämndens verksamhet.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	2023-11-15 § 162

Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	2024-05-21 § 81, tertial 1 2024-09-24 § 118, tertial 2 Nämnden prognostiserar enligt tertialrapport 2 ett överskott med 0,5 mnkr för året.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	2025-01-29 § 3
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar ett överskott med 1,5 mnkr mot budget till följd av lägre kostnader för arvoden till gode män och förvaltare.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	ET	Ej tillämplig för bedömning då nämnden redovisar ett överskott.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin via tertialrapporter samt årsrapport. Nämnden redovisar ett överskott mot budget till följd av lägre kostnader för arvoden till gode män och förvaltare.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	2023-11-15 § 163
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys avseende nämndens verksamhet.
Internkontrollplanen tydliggör - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod - vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker	✓	Samtliga punkter framgår av internkontrollplanen.
Följt upp internkontrollplanen	✓	2023-05-21 § 83, tertial 1 2024-09-24 § 120, tertial 2 2025-01-29 § 5, tertial 3
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	Framgår av nämndens uppföljning av internkontrollplan. Vi noterar att eventuella behov av ytterligare åtgärder inte tydligt framgår.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden arbetar strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

3. Sammanfattade bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning av överförmyndarnämnden är att nämnden *delvis* har säkerställt en tillräcklig styrning av sin verksamhet. Vidare bedömer vi att nämnden har säkerställt en tillräcklig styrning av sin ekonomi samt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?	Delvis	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en verksamhetsplan och följt upp den. I uppföljningen bedömer nämnden att den i viss grad har uppfyllt sitt grunduppdrag. Nämnden bör tydligare beskriva vad som ligger till grund för nämndens bedömning av grunduppdraget. Nämnden uppnår likt tidigare år inte målet om granskning av årsräkningar i tid. Därtill framgår av Länsstyrelsens inspektion att det finns brister i nämndens verksamhet.
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin via tertialrapporter samt årsrapport. Nämnden redovisar ett överskott mot budget till följd av lägre kostnader för arvoden till gode män och förvaltare.
Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan utifrån en riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

Vi vill särskilt lyfta att revisionen under flera år gett rekommendationer kopplat till att nämnden inte uppfyllt sitt mål om att granska årsräkningar.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi överförmyndarnämnden att:

- Tydliggöra på vilka grunder nämnden bedömer om grunduppdraget uppfylls eller inte
- Säkerställa att årsräkningar granskas i tid

Umeå mars 2025

Lydia Andersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Per Stålberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY